

C.

De lærde Skoler.

I. Skolehøitider.

Sorøe.

Hs. Majestæts Kongens Fødselsdag blev her høitideligholdt den 29 Januari ved en Tale af Professor :c. H. N. Nissen, i hvilken han fremstillede den sande Fædrelandskærlighed som en Folge af en viis og god Regiering. Denne Tale er med tilhørende Program udgivet. Sorøe 1808. 24 S. 8.

Odense.

Hs. Majestæt Kongens og Hs. Kongelige Høihed Kronprindsens høie Fødselsdage bleve i Aar, som sædvanligt høitideligholdte af Odense Cathedralskole ved en Solennitet, i hvilken Anled

ning Hr. Overlærer Børn holdt en Tale, hvori han søgte at skildre den gode Fyrste som Statsopdrager, Lovgiver, Belgierer og Forsvarer. Indbydelseskriftet til denne Høitidelighed var af Overlærer L. Trøiel, og indeholdt en Udsigt over Nordens Forfatning mod Slutningen af 14de Aarhundrede, som Indledning til nogle Bemærkninger over Aarsagerne til Calmar-Unionens Ophævelse.

(Af Kiøbenhavns Skilderie 5 Aargang No. 34.)

II. Om Indretningen ved Examina i Odense Cathedralsskole a).

Om trent 3 Uger for Examen indsendes fra Skoleeraadet til den paa Stedet værende Direction,

- a) Da det maaskee kunde være adskillige Forældre, som have Sonner i en eller anden offentlig Skole, eller agte at sætte dem deri, interessant at vide lidt næiere Besked om, hvorledes det gaaer til ved de aarlige Skole-Examina, har Udgiv. troet, at det ikke vilde være uhensigtsmæssigt, i disse Annaler at indføre en Beskrivelse af Indretningen ved samme i Odense Cathedralsskole, som Skolens Rector, Hr. Magister Heiberg, har havt den Godhed at meddele ham. Da i øvrigt Reglementet for bemeldte Skole temme-

Stiftamtmand og Biskop, Forslag til Examen's Indretningen og Examen's Inspecteurer. I dette Forslag bestemmes, hvad der enhver Dag, saa længe Examen varer, skal examineres i; og hvor længe Examinationen i ethvert Fag og for enhver Klasse maa vedvare; saa angives og Tiden til de skriftlige Udarbejdelser, der ordnes saaledes, at disse kunne have afcirculareret imellem vedkommende Examen's Inspecteur og Skoleraadets Medlemmer, førend den mundtlige Prøve i ethvert af disse Fag begynder. Efterat Directionen har approberet Forslaget, indbyder den ved et Circulaire Examen's Inspecteurerne til den i Forslaget bestemte Dag og Tid.

Inspecteurerne, der sædvanlig ere de samme, og som i Skoleraadsforsamlingen foreslaaes af enhver Overlærer for sit og vedkommende Adjunct's Fag, vare ved sidste Examen (1807) følgende:

I det latinske og græske Sprog: Hr. Provst Mag. Gottschalch; i det hebraiske: Hr. Stiftsprovst Tostруп; i det danske: Hr. Bogtrykker Hempel; i det franske og tyske: Hr. Amtmand Benzon; i Religion og Moral: Hr. Stiftsprovst Tostруп; i Anthropologie (psychologisk) Hr. Stiftsprovst Tostруп; i An-

lig bestemt har foreskrevet den Fremgangsmaade, som skal følges ved enhver Examen, er det egentlig det Specieellere, som her anføres.

thropologie (physiologisk): Hr. Stiftsphysicus Dr. Bøysen; i Geographie og Historie: Hr. Landsdommer Baden; i Arithmetik, Geometrie og Physik: Hr. Amtmand Benzon; i Naturhistorie: Hr. Provst Boesen i Wigerslev.

Foruden den af Directionen udstædte Indbydelse bliver enhver af de her i Byen tilstædeværende Herr. Examens Inspecteurer Dagen i Forveien ved Skolens Pedel erindrede om Tiden, naar Examinationen i deres Fag begynder.

Examinationen fortsættes i ethvert Sprog eller Videnskab for sig igiennem alle Klasser. Dette har adskillige Fordele, og synes at have Fortrin for den Maade at examinere enhver Klasse for sig igiennem alle Sprog og Videnskaber indtil den er færdig. Examens Inspecteurerne, der for største Delen have Embeds Forretninger at besørge, kunne bedre bestemme sig til at være een eller to hele Dage tilstæde, end naar de i 14 Dage skulle møde hver Dag eller hver anden i en kortere Tid. Derfor var det ikke usædvanligt i de første Aar, da enhver Klasse for sig examineredes i alle Fag, at Gangen og Ordenen i de Sprog og Videnskaber, som der skulde examineres i, maatte under Examen forandres, fordi snart en, snart en anden Inspecteur havde Forfald og kunde ei møde til den bestemte Tid. Dette er nu hævet, og ethvert Fag examineres uden Forandring i den bestemte Tid;

Inspecteurerne vil og lettelig, naar de modtage Indbydelsen, for een eller to Dage kunne i Henseende til deres øvrige Forretninger ordne det Forrødne. I Naturhistorien lod heller ikke anden Examinations-Maade sig anvende, da Inspecturen boer 2 til 3 Mlle borte fra Odense. For de skriftlige Udarbejdelser er det beqvemtest, da Mellemtidene kunne anvendes hertil for de høiere Klasser. Men hvad Indsenderen især anseer for Hovedsagen er: at alle Skolens Discipler paa denne Maade ere den hele Examenstid igiennem beskæftigede med deres Forretninger, da i andet Fald den øvrige Examenstid bliver Ferie-Tid for enhver enkelt Klasse, saasnart dens Examen er tilendebragt; men saadanne interimistiske Ferier paa 8 eller flere Dage for Børn, der ei kunne sættes i tilbørlig Beskæftigelse, og ei være under Lærernes, tildeels heller ikke under Forældrenes Opsyn, kunne ei andet end være skadelige.

Førend Examinationen begynder, fremlægges af den examinerende Lærer for Examens-Inspecturen og vedkommende Overlærere, hvoraf altid i det mindste to ere tilstede, en Liste paa Klassens Discipler efter deres Orden, og en Angivelse af hvad der i det forløbne Semester er læst med Klassen, hvorpaa Inspecturen i en selvvalgt Orden fremkalder Examinandus, og vælger af det angivne Pensum det Afsnit, som skal forklares, eller den

Materie som skal giennemgaaes eller fortælles, og naar dette er skeet paa eet eller flere Steder, ved een eller flere Materier saaledes, at Inspecteuren troer sig istand til at kunne bedømme Disciplens Fremgang, beskriver Characteren af denne og de censurerende Overlærere efter Tallene fra 1 til 6, som i samme Orden betyde: Udmærket Godt, Meget Godt, Godt, Temmelig Godt, Maadelig, Slet; og paa samme Maade fortsaeres, indtil Examinationen i den Klasse er tilendebragt, hvorpaa Censorerne's Characterer sammenlægges og Middeltallet deraf uddrages, som indføres i Examen's Protocolen. Den næste Klasse fremkaldes derpaa, og Fremgangsmaaden er her den samme. Saaledes examineres det ene Sprog efter det andet, og den ene Videnskab efter den anden igiennem alle Klasser.

I Henseende til de skriftlige Udarbejdelser leveres Dansk til Stile, Themata eller Spørgsmaalene opgives af vedkommende Lærer efter Aftale med, eller Valg af Examen's Inspecteuren; de forfattes paa Skolen under Opsyn af Adjuncterne, som dele Tilsynet imellem sig. Nogle af de ved sidste Examen opgivne Themata vare:

I Dansken: Hvilke ere de væsentlige Forbringelser ved en god Stil i Almindelighed.

I Historien: Enarretur vita Philippi, Alexandri magni patris.

vel

Enarr. mercatura et navigatio Phæ-
nicum.

I Arithmetiken: At dele det Tal 13 i to saadanne Dele, at den mindre Deel forøget med 7, skal forholde sig til Halvparten af den større, som 3 : 1. foruden flere.

I Geometrien: Naar i en Triangel en Linie trækkes saaledes, at den skærer de to Sider, og er parallel med den tredie, hvilke Proportioner finde da Sted o. fl.

Spørgsmaalet i Dansken besvares af 3die danske Klasse, i Historien af 4de latinske Klasse og i Arithmetik og Geometrie af 3die mathematiske Klasse; ogsaa i Religion, Moral og bibelsk Historie gives skriftlige Spørgsmaale for 3die Religions-Klasse, og i Arithmetik og Geometrie for 1ste og 2den Klasse, passende efter deres Fremgang. Overalt følges saa meget muligt, Indretningen ved den academiske Examen, deels fordi det i sig selv er nødvendigt, deels og for at den Fremgangsmaade, som der er anordnet, ikke skal forekomme dem fremmed, eller være ubant for dem.

Paa den sidste Dag i Examenstiden samles Skoleraadet for at bestemme Hoved-Characteren efter Middeltallet af de specielle Characterer, hvil-

ken indføres i Examens-Protocollen; til samme Tid eftersees de i Løbet af Semestret forfattede skriftlige Arbejder, især Calligraphie og Tegning, og Charactererne herfor tildeles. Character-listerne udstædes for enhver især, og besørges ved Skolens Pedel leverede til Forældrene, eller dem, til hvis Opsyn de unge Mennesker ere betroede. Opflytninger afgisres og hvad andet, der, med Hensyn til Disciplernes Flid og Fremgang i den følgende Tid, kan fortjene Overveielse og fælles Overlæg. Samme Dag, eller, om muligt, Dagen i Forveien examineres nye Anmeldte, og deres Plads i Skolen aftales og bestemmes. Med 1 Mai og 1 Nov. begynder den halvaarige Læsning igien, og i den første Time oplæses i samtlige Læreres og Discipulers Nærværelse af Rector enhver Discipels Examens Characterer, samt Skolelovene; Opflytningerne bekiendtgisres, de nye Indkomne anvises deres Plads og meddeles hver et Exemplar af Skolelovene; tillige gisres de fornødne Erindringer til den eller dem, som i Folge Examens Udfald og foregaaende Bekiendtskab hertil kunne have gjort sig fortiente.

Examen, som holdes her to Gange aarlig, skönt kun eengang offentlig, varer hver Gang 14 Dage, og den synes efter Lærernes og Disciplernes Antal ikke at kunne være kortere, naar det ellers skal fortjene Navn af en Examen; endskönt

en heel Maaned om Aaret, anvendt blot til Examina, ikke gjør et lidet Skaar i Underviisnings-tiden.

Ved Examina pleie deels Kædrene til Byens Ungdom, deels andre Videnskabs, Elskere i Byen og Egnen at være af og til tilstæde, og ved den sidste Examen bærede Hans Høihed Prinds Ferdinand Skolen adskillige Gange med sin Nærværelse.

Til den offentlig Examen, der holdes i den sidste Halvdeel af Octbr. Maaned udgives et Program, som efter en bestemt Orden skrives af Skolens Overlærere og trykkes paa Skolens Bekostning.

III. Smaaskrifter.

Warum sollen in den gelehrten Schulen die Uebungen in der lateinischen Poesie nicht vernachlässigt werden? von Hauff.

(Zeitschrift f. klass. Literatur B. 1. St. 1. S. 1 — 25.)

Forfatteren finder disse Øvelser især vigtige og nødvendige af følgende Grunde: 1) fordi de tiene til at gjøre Lærlingene bekiendte med det Eiendommelige i det latinske Sprogs Aand, Construction

og Bendinger; 2) fordi de opmuntre til Digternes flittige Læsning, og henlede Opmærksomheden paa det Characteristiske ved dem; 3) fordi de berige Sprogkundskaben ved Nødvendigheden af at opføre passende Udtryk; 4) fordi det er den Maade, der nærmest og lettest fører til at kende Stavelsernes Kvantitet, og selv derved at vænne sig til en rigtig Udtale a).

Von dem Studium der Alten, als Gegenstand öffentlicher Unterrichtsanstalten; af Prof. Kommel i Marburg.

(Neue Deutsch. Merkur St. 3. S. 207 ff.)

Det lader sig ikke miskiende, hvad den klare og levende, fra Spidsfindighed og Torhed lige fjerne,

b) Maatte det end ikke just være nødvendigt, at ove Disciplene i de lærde Skoler i, selv at gjøre latinske Vers, saa burde det dog ikke forsvømmes, at lære dem saa meget af Prosodien, at de kunde bedømme Rigtigheden eller Urigtigheden af en Strophes metriske Construction, og vogte sig for, ved Udtalen at give Stavelserne et unaturligt Tonesald. Dette sidste er alligevel saa almindeligt, at jeg næsten aldrig veed at have været tilstæde ved nogen offentlig eller privat Examen, hvor det jo ved Digternes Oplæsning hvert Dieblif mødte mit Øre. Trūcido, dispōno, pristīnus, pītūita redūco, resīdet, consīdo &c. lyder for et latinsk Øre omtrent som besaler, Elagelje,

Fremstilling, som viser sig i de Gamles, selv videnskabelige Værker, og den store simple Aand, der hersker i dem alle, endnu virker, og evig vil virke til enhver Mands Dannelse, der befatter sig med deres Studium.

(Af Hall. Allg. Lit. Zeit. Ergänz. Blätt. No. 111.
Septbr. 1807):.

IV. Befordringer og Ufgang.

Under 5 April d. A. er Adjunct ved den lærde Skole i Fredericia, Martin Frederich Sternhagen, efter Ansøgning, i Raade entlediget fra sit Skole-Embed.

Under samme Dato er Adjunct ved Cathedralsskolen i Ribe, M. Schandorph, forflyttet til den lærde Skole i Fredericia, og Adjunct ved den sidste Skole, Peter Daniel Wøhnse n i hans Sted igien til Cathedralsskolen i Ribe.

Skabelse, Klammerie eller Klammerie o. s. v. vilde lyde for et dansk. Endnu uudstaaeligere er det, undertiden i vore offentlige Blade at see soi-disant latinske Vers, hvori der intet andet er rigtigt end Sylbernes omtrent lige Antal. Udg. Anm.

V. Necrologic.

Den 28 Jan. 1808 døde Peter L yngbye, 31 Aar gammel, forhenværende Lærer ved Nakskov Latin-Skole. Han var fød i Halsed i Lolland. Hans Fader var Forvalter Peter L yngbye. I Aaret 1796 dimitteredes han fra Nakskov Skole, 1803 tog han theologisk Embeds-Examen og i Januari 1804 blev han ansat som Lærer ved bemeldte Nakskov Skole.